

Bijlage 1: Stand van zaken actiepunten overheid ¹

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de actiepunten uit de brief van 19 december 2003. In deze brief is aangegeven dat de overheidsinzet zich zal richten op een tweetal gebieden: (1) verbetering van het kader en (2) steunen van initiatieven.

In de genoemde brief zijn voor het gebied "verbetering van het kader" de acht belangrijkste voorgenomen acties beschreven. De stand van zaken omtrent de acht acties wordt in deze bijlage beschreven. Daarna zal worden ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot het steunen van initiatieven. Tot slot wordt kort aandacht besteed aan de voortgang met betrekking tot de toezeggingen die in het notaoverleg van 7 juni 2004 zijn gedaan.

I   Verbetering van het kader

"Level Playing Field binnen de EU hanteren"

Een Europees Level Playing Field is uitgangspunt bij het kabinetsbeleid. Bestaande nationale regelgeving wordt zoveel mogelijk aangepast aan het EU-niveau en tempo. Wat betreft het Varkensbesluit geldt dat dit meer in overeenstemming is gebracht met de EU-regelgeving, wat aanpassing van enkele onderdelen betekende. Op sommige punten die maatschappelijk waardevol geacht worden, blijft het Varkensbesluit echter vooruitlopen op de EU-regelgeving. Wat betreft legkippen geldt dat de legbatterij niet eerder zal worden afgeschaft dan de EU-regelgeving aangeeft.

Wel wordt bij nieuwe EU-regelgeving op onder meer het gebied van dierenwelzijn gestreefd naar een hoger niveau. In 2005 zal dit ook de inzet zijn bij de bespreking van de Vleeskuikenrichtlijn. Een duidelijk succes is het bereikte politieke akkoord over diertransporten. Een ander voorbeeld is het Europees agenderen van het castreren van biggen.

Op 19 januari is in Baarn tijdens de bijeenkomst 'Toekomst van de Intensieve Veehouderij' afgesproken dat de overheid zich zal inzetten om het begrip "vers" in EU-verband nader te definiëren, zodanig dat "vers" weer staat voor echt vers en duurzaam. Tevens is afgesproken dat de overheid zich in de EU zal inspannen om passende origine-aanduidingen mogelijk te maken.

"Ruimte voor ketengarantiesystemen en 'toezicht op controle' geven"

In 2004 is het beleidskader Toezicht op controle (voorheen toezicht op toezicht) openbaar gemaakt en daarna uitvoerig besproken met de betrokkenen. De reacties op dit beleidskader zijn positief en een aantal organisaties hebben concrete initiatieven in dit kader voorgedragen als pilotproject. Dit jaar zal met een aantal van deze concrete initiatieven in het kader van pilotprojecten proefgedraaid worden.

De kern van het beleidskader is dat de overheid ruimte wil scheppen voor zelforganisatie van de controles. Als deze zelfcontrolesystemen voldoen aan een aantal voorwaarden en waarborgen kan de overheid de handhavingstaak beperken tot toezicht op controle en opsporingsactiviteiten.

Zelfcontrolesystemen kunnen zowel een keten als afzonderlijke schakels in de keten betreffen. Ketengarantiesystemen kunnen daar dus ook onder begrepen worden indien deze systemen passen in het beleidskader Toezicht op controle.

Het kabinet heeft op 22 maart 2005 het beleidskader Toezicht op controle aan de Tweede Kamer aangeboden.

---

¹ Uit de brief van 19 december 2003 en naar aanleiding van het notaoverleg 7 juni 2004.

In Baarn hebben de betrokken partijen zich verbonden aan een kwaliteitsstrategie gericht op een sterke positie op de Noord-West Europese markt. Inzet van instrumenten als ketengarantiesystemen en toezicht op controle werken daarbij faciliterend op een kosteneffectieve manier. Immers, zowel de naleving van de relevante wettelijke eisen als de private (keten)afspraken kunnen in een enkel systeem geborgd worden.

“Kwaliteitslabeling mogelijk maken”

Door een wijze van kwaliteits- of duurzaamheidslabeling wordt de consument in staat gesteld bewuste keuzes te maken en kan de producent de geleverde kwaliteit zichtbaar maken. Om deze beweging te bevorderen zijn de volgende initiatieven ontplooid:

- Samen met de VWA en het bedrijfsleven wordt gewerkt aan de ontwikkeling van ICT-structuren om informatie uit de productieketen op een werkbare wijze beschikbaar te krijgen voor onder andere de consument.
- Samen met de ministeries van VROM en EZ worden de mogelijkheden voor de oprichting van een platform duurzaamheidsindicatoren verkend. Dit mede ter invulling van een van de initiatieven uit het SER-advies Keurmerken en Duurzame ontwikkeling. In dit kader is ook gestart met het ontwikkelen van een keurmerkendatabase, waardoor de consument een beter inzicht kan krijgen in het grote aantal keurmerken.
- In 2005 zal het Voedingscentrum specifiek met betrekking tot de producten van de intensieve veehouderij onafhankelijke informatie gaan verstrekken aan de consument omtrent de productiewijze.

Uit een aantal verkennende gesprekken met betrokken ketenpartijen in 2004, is gebleken dat er weinig draagvlak is voor labelinformatie op producten, zoals bijvoorbeeld een stippensysteem, vanwege praktische problemen. Betrouwbare, uniforme informatie over productkwaliteit en duurzaamheid en actieve communicatie daarover wordt echter wel essentieel geacht, en er is geen discussie over de wenselijkheid daarvan.

In Baarn zijn nadere afspraken gemaakt over het thema duurzaamheid en labeling. Hierbij is vooral ingezet op communicatie over duurzaamheidsaspecten (via de website “alles over eten” en pilotprojecten), maar ook via de kwaliteitsstrategie, over “vers” en origine-aanduidingen.

“Bij nieuwe dierziektenuitbraken enten”

Het uitgangspunt bij uitbraken van MKZ en KVP is dat er zo min mogelijk gezonde dieren worden geruimd. Hiertoe is een vaccinatiestrategie ontwikkeld. Het is vanuit veterinaire overwegingen niet mogelijk om geheel af te zien van het ruimen van dieren. Door wetenschappelijke en technische ontwikkelingen en de grotere internationale acceptatie van vaccinatie, is het wel mogelijk het aantal preventief te ruimen dieren bij een uitbraak van MKZ of KVP aanzienlijk te verminderen.

De vaccinatiestrategie omtrent MKZ is uitvoerig besproken met de stakeholders. De vaccinatiestrategie KVP zal in 2005 met de stakeholders worden gesproken.

Voor AI is er helaas nog geen effectief vaccin voorhanden.

Een specifiek probleem bij deze dierziektebestrijdingsstrategie is de afzet van producten van gevaccineerde dieren. Dit kan vooralsnog alleen onder strikte voorwaarden binnen Nederland. Hieromtrent moeten nadere afspraken gemaakt worden in ketenverband.

In de aanbevelingen van de EU-dierziekteconferentie welke onder Nederlands voorzitterschap is georganiseerd op 15 en 16 december 2004 is onder meer het volgende opgenomen:

Een van de uitgangspunten is dat het ruimen van dieren tijdens een uitbraak van besmettelijke dierziekten tot een minimum beperkt wordt.

Vaccinatie zou geaccepteerd moeten zijn als één van de reguliere opties voor de beheersing van dierziekteuitbraken.

Alle betrokken partijen moeten hun verantwoordelijkheid nemen om de problemen bij de afzet van producten van gevaccineerde dieren op te lossen.

Het doel moet zijn dat producten van gevaccineerde dieren in de markt niet door labels onderscheiden worden van andere producten.

Deze aanbevelingen hebben ten grondslag gelegen aan de discussie in Baarn over vaccinatie en over de afzet van producten van gevaccineerde dieren. Afgesproken is dat ingezet zal worden op twee sporen: (1) communicatie gericht op het creëren van een maatschappelijk draagvlak en (2) kanalisatie en borging van de afzet van producten van gevaccineerde dieren, met als uitgangspunt dat deze producten ongedifferentieerd in de schappen komen. In de keten vindt echter wel een duidelijk controleerbare segmentatie plaats. De overheid speelt een rol bij de controle.

“Nieuwe vestigingsruimte bieden”

Binnen de reconstructie zijn door de betrokken partijen concrete LandbouwOntwikkelingsgebieden aangewezen. In deze gebieden krijgt ook de intensieve veehouderij ruimte voor duurzame vestiging en ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven. De planfase van het reconstructieproces is nagenoeg afgerond. Het gaat in de komende jaren om daadkrachtige uitvoering van de reconstructieplannen.

Wat betreft projectvestiging waar sprake is van regionale grondgebondenheid heb ik de ruimtelijke aspecten van de mestwetgeving laten onderzoeken (Rapport EC-LNV “Veehouderij mest en ruimte”). Hieruit blijkt dat hervestiging van intensieve veehouderijbedrijven buiten de reconstructiegebieden soulaas kan bieden voor de mestproblematiek. In de voorgestelde mestwetgeving heb ik de belemmering hiervoor, namelijk dat bij verplaatsingen op bedrijfsniveau grondgebondenheid vereist is, weggenomen.

Op het gebied van ruimte, regels en de praktijk is soms sprake van onnodige belemmeringen. Procedures voor het verkrijgen van noodzakelijke vergunningen kunnen gestroomlijnd en verkort worden, de informatieverstrekking aan ondernemers en het kennisniveau bij provincies en gemeenten kan verbeterd worden en toetsingskaders voor geur en ammoniak en de IPPC-richtlijn kunnen verhelderd worden. Hiertoe zijn in 2004 reeds initiatieven genomen zoals de instelling van de taskforce Vereenvoudiging vergunningen en het werken aan een integrale VROM-vergunning.

Deze problematiek is aan de orde geweest tijdens de vervolgbijeenkomst in Baarn, waar aanvullende afspraken gemaakt zijn tussen de betrokken partijen.

De komende tijd zal de overheid haar inzet op het wegnemen van onnodige belemmeringen doorzetten en zullen alle betrokken partijen de afspraken die tijdens de bijeenkomst in Baarn hieromtrent gemaakt zijn verder uitwerken.

“Kennisinfrastructuur op de toekomst en maatschappelijke behoeften inrichten”

De kennisinfrastructuur is duidelijk in beweging om beter in te spelen op de maatschappelijke behoeften. In 2004 is € 30 mln. Rijksbijdrage toegekend aan het ICES/KIS-consortium Transforum Agro & Groen. Dit kennisconsortium is inmiddels gestart met het steunen van projecten met innovatief onderzoek gericht op de transitie naar een duurzame landbouw. Daarbij zijn nadrukkelijk ook projecten die zich richten op de intensieve veehouderij. Bedrijven, overheid en maatschappelijke organisaties zijn actief betrokken bij de vraagarticulatie, met het doel dat het onderzoek meer gaat bijdragen aan de gewenste innovaties.

Ook is ervoor gezorgd, dat het beroepsonderwijs op dit gebied zijn rol kan spelen in de ontwikkeling van de vereiste competenties. Daartoe is in 2004 € 3 mln. extra geïnvesteerd in innovatieprojecten op het gebied van de intensieve veehouderij. Het betreft projecten die zich niet alleen richten op de ondernemers van de toekomst. Ook de huidige ondernemers in diverse regio's zijn en worden hierbij actief betrokken om de gewenste veranderingen te realiseren in de maatschappelijke en marktproblematiek rond de intensieve veehouderij.

Speciale aandacht in al deze onderzoek- en onderwijsprojecten wordt besteed aan het experimenteren met nieuwe vormen van kennisdoorstroming en -uitwisseling. Niet meer de benadering van kennis uit ivoren torens. Wel een benadering waarbij de praktijkkennis van de praktijk professionals en de nieuwe ontdekkingen en uitvindingen van de onderzoeker elkaar aanvullen. Een benadering waarbij het beroepsonderwijs de brug vormt waarop de praktijk professional en de onderzoeker met elkaar kunnen communiceren.

De inzet van het beleidsondersteunend onderzoek wordt meer en meer vraaggestuurd ingevuld, waarbij meer ruimte komt voor vragen vanuit andere partijen dan de overheid. Hier zijn aansprekende successen geboekt zoals de uitkomsten van de interactieve ontwerpprocessen "houden van hennen" en de "comfort class stal" voor varkens. Ook zijn er enkele tientallen actieve netwerken in de veehouderij ontstaan en ondersteund bij de uitwerking van praktijkgerichte duurzame vernieuwingen. Een recent voorbeeld daarvan is het rapport van een netwerkgroep over co-vergisting. Het proces van vraagsturing zal in de komende jaren nog verder worden versterkt, onder meer door praktijk, beleid en onderzoek nog meer op thema/projectniveau samen te brengen. Belangrijk is daarbij de spanningsboog die vaak gezien wordt tussen enerzijds praktijkgericht en anderzijds duurzaamheid en grensverleggende vernieuwingen goed te benutten.

"Bestaand beleid bijstellen"

De maatschappelijke randvoorwaarden zijn veelal geborgd in wet- en regelgeving. Dat is een goede zaak. Minder goed is dat de vorm en de uitwerking in bepaalde gevallen onnodig belastend is voor burger en bedrijfsleven. Onnodig belastend in de zin van kosten, maar belangrijker nog in het remmende effect van omvangrijke, en gedetailleerde wet- en regelgeving op innovatie en ontwikkeling. Het scheppen van ruimte voor ondernemen via verlichting van administratieve lasten, deregulering en vernieuwende concepten van normstelling komt tegemoet aan deze problemen. Dit kan alleen als maatschappelijke partijen hun verantwoordelijkheid aanvaarden. Ik zet dan ook krachtig in op de verdere uitwerking van dit proces en zal dat ook in de komende jaren blijven doen.

Concrete voorbeelden van aanpassingen van bestaand beleid zijn:

- de herziening van het stelsel van vee- en vleeskeuring zoals de roodvleeskeuringen;
- aanpassingen van het (preventieve) veterinaire beleid (bijvoorbeeld afschaffen bezoekersregistratie, nieuwe vaccinatiestrategieën) en het destructiebeleid (meer marktwerking);
- elektronische certificering;
- het eenvoudiger maken van de contacten tussen LNV en de ondernemers door het instellen van het LNV-loket en het eenmalig inwinnen van informatie (landbouwtelling) voor meervoudig gebruik;
- de ruimtelijke ontwikkeling in de reconstructiegebieden (landbouwontwikkelingsgebieden);
- vereenvoudiging van stelsels van productierechten;
- vereenvoudiging van het stelsel van de uitvoering van het nieuwe mestbeleid;
- mijn inzet op toezicht op controle en ketenomkering.

Op vrijwel al deze punten wordt meer uitgebreid ingegaan in mijn brieven van 10 en 11 november 2004 en mijn brief "groeien in concurrentie" van 13 december 2004.

In maart 2004 heeft de werkgroep "Den Hartog" het rapport "Bewegingsruimte voor ondernemers" aan mij aangeboden.

In dit rapport worden de belangrijkste tien belemmeringen in wet- en regelgeving voor de veehouderij aangegeven. De aanbevelingen van Den Hartog zijn opgenomen in reeds lopende of nieuwe acties van LNV al dan niet in samenwerking met mijn collega van het ministerie van VROM.

"Thermometer hanteren"

In 2003 zijn mogelijke oplossingsrichtingen naar voren gekomen en zijn er afspraken gemaakt over de inzet van de betrokken actoren. Via gesprekken met diverse partijen is voortdurend de dialoog gevoerd omtrent de ontwikkelingen. Eind 2004 is de balans opgemaakt via diverse interviews door LNV-ers in de regio en centraal. Ervaringen en resultaten van uiteenlopende partijen konden hierbij voor het voetlicht komen. In deze gesprekken ging het er niet om dat LNV de betrokkenen de maat neemt. Het gaat erom partijen te stimuleren en elkaar aan te spreken. Hiermee wordt dus niet alleen de 'temperatuur' van het ontwikkelingsproces opgenomen, maar ook verhoogd. Daarnaast zijn er door het EC-LNV in 2004 twee quick scans uitgevoerd gericht op inspirerende voorbeelden in de pluimvee- en varkenshouderij.

Samen vormden deze activiteiten een basis voor een vervolgbijeenkomst over de toekomst van de intensieve veehouderij.

In oktober 2004 is een stuurgroep ingesteld van alle relevante partijen, die de inhoud en de vorm van deze vervolgbijeenkomst over de intensieve veehouderij op 19 januari hebben bepaald.

In 2003 was het debat met name gericht op het delen van de probleemanalyse, op het onder ogen zien van de dilemma's en op het scherp leggen - en waar nodig verleggen - van de verantwoordelijkheden, dus ook voor initiatieven. In het vervolgdebat lag het accent op 'verdiepen en versnellen'. Partijen wilden in dit stadium in een besloten bijeenkomst tot afspraken komen.

In het vervolg van 2005 zal de voortgang van de nadere uitwerking van de afspraken van Baarn actief worden gevolgd en tegelijk zal ik samen met de andere partijen verder vooruit blijven kijken.

II Steun voor initiatieven; de innovatieagenda

In het afgelopen jaar zijn via uiteenlopende sporen veel verschillende initiatieven ontplooid door de sector intensieve veehouderij. Het algemene kenmerk van deze lopende initiatieven is dat veel projecten in de eerste plaats gericht zijn op kostprijsreductie op onderdelen van het bedrijfsproces of door ketenoptimalisatie. Nog weinig projecten zijn marktgericht of consumentgedreven. Bij de voorbereiding van de bijeenkomst in Baarn is gebleken dat veel partijen wél nadrukkelijk zoeken naar aansluiting bij de consument: hoe kan een duurzaam product zodanig worden vermarkt dat er minimaal bedrijfscontinuïteit gerealiseerd wordt. Het thema 'Markt en consument' was dan ook een van de twee overkoepelende thema's voor de bijeenkomst in Baarn.

Een behoorlijk aantal projecten wordt financieel gesteund vanuit de LNV-kennisprogramma's. In een aantal van deze programma's wordt uitgegaan van vraagsturing vanuit de sector en soms ook cofinanciering door de sector. Daarnaast kon gebruik gemaakt worden van in 2004 opengestelde regelingen, zoals de 'Demoregeling'. Enkele meer specifieke aanvragen voor ondersteuning worden momenteel behandeld.

In 2005 zal een tweetal bestaande regelingen worden opengesteld voor nieuwe initiatieven. Daarnaast zal ruimte gecreëerd worden voor het ondersteunen van keteninitiatieven door financiële ondersteuning van de projectleiding. In de brief van 19 december 2003 is toegezegd een bedrag van € 22,5 miljoen extra ter beschikking te stellen voor initiatieven, waarmee nu dus een concreet begin is gemaakt.

Veel initiatieven zijn van een zodanige bijzondere vorm, ambitie of omvang dat financiering op een geheel andere wijze benaderd moet worden. Bij de initiatieven is het voorts opvallend dat er vaak ook wensen zijn op het gebied van beleid en/of experimenteerruimte in de regelgeving. Daarnaast is geconstateerd dat er behoefte is aan intensief contact en helderheid over wat er wel en niet kan. Dit past in het meer algemene beeld ten aanzien van innovatie en de innovatieagenda. Aan de wijze waarop LNV dat mét de sector goed en structureel kan oppakken, zal snel aandacht worden besteed.

III Notaoverleg 7 juni 2004

Tijdens dit notaoverleg zijn een aantal vragen gesteld die nog een antwoord behoeven.

Grotere rol productschappen bij regelgeving dierenwelzijn in kader van medebewind

Naar aanleiding van mijn daartoe strekkende toezegging in de Tweede Kamer is inmiddels op ambtelijk niveau een overleg geïnitieerd met de Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) over de overdracht in medebewind van taken op het terrein van dierenwelzijn van productiedieren en modaliteiten van zodanige overdracht. Dit overleg is gaande. Het PVE hecht eraan zijn visie op bedoelde overdracht ook schriftelijk aan mij ter kennis te brengen.

Toezegging om in Europees verband voor te stellen om te onderzoeken of een invoerheffing in verband met de verschillen tussen de binnen- en buitengrenzen op Europees niveau gewild en gewenst is

Het LEI is verzocht onderzoek te doen naar de (on)mogelijkheden van toepassing van gedifferentieerde invoerheffingen bij import. Naar verwachting zal het LEI voor de zomer 2005 dit onderzoek afronden. Mede op basis van dit onderzoek zal vervolgens besloten worden over een eventuele verdere aanpak.

Financiële problemen met comfort class stal

De financiële dekking voor de exploitatiekosten van de comfort class stal is nog niet volledig gerealiseerd. Met de betrokken partijen is afgesproken dat LNV het geprogrammeerde onderzoek financiert en dat de bouwkosten en de exploitatiekosten van de stal door derden gefinancierd zal worden. Zowel de LTO, WUR als de Dierenbescherming hebben actief en coöperatief gezocht naar financiële dekking voor de bouwkosten en exploitatiekosten. Deze inspanningen hebben geresulteerd in een volledige dekking voor de bouwkosten en een dekking voor meer dan de helft van de exploitatiekosten. Om zeker te zijn van de daadwerkelijke realisatie van de comfort class stal, waardoor het gewenste onderzoek ook uitgevoerd kan worden, heb ik me onder voorwaarden garant gesteld voor de nog ontbrekende financiering voor dit project.

Tot slot

Uit dit overzicht blijkt dat invulling is gegeven aan alle toezeggingen en acties die aan Baarn voorafgingen. Deels betreft dit afgeronde acties en deels punten waaraan in 2004 serieus aandacht is besteed en belangrijke voortgang is geboekt.

Vanzelfsprekend zal in 2005 met dezelfde energie gewerkt worden aan de afspraken van Baarn (bijlage 2) en het boeken van vooruitgang bij deze lopende acties. De voortgang van de afspraken van Baarn zal regelmatig worden besproken met de groep van 'trekkers' van deze afspraken.